សសបណ្ឌិតជាតក

(ទន្យាយពោធិសត្វបំពេញទានបរមត្ថបារមី)

ជាតកដ្ឋកថា សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ

ជាតក ចតុក្កនិបាត បុចិមន្ទវគ្គ

បិដកលេខ ៥៨ ទំព័រ ២០២

ដោយ ស.ដ.ව.ថ.

សសបណ្ឌិតជាតក

ព្រះសាស្ដា កាលគង់នៅវិហារជេតវនារាម ទ្រង់ប្រារព្ធការថ្វាយបរិក្ខារគ្រប់យ៉ាង ទើបត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះ មានផ្ដើមថា សត្ត មេ រោហិតា មច្ឆា ដូចនេះ

បានឮថា ក្នុងក្រុងសាវត្ថីមានកុដុម្ពិកៈម្នាក់ត្រៀមការថ្វាយបរិក្ខារទានគ្រប់យ៉ាងដល់ភិក្ខុសង្ឃមានព្រះពុទ្ធជាប្រធាន បានឲ្យសាងមណ្ឌបត្រង់ទ្វារផ្ទះ ហើយនិមន្តភិក្ខុសង្ឃមានព្រះពុទ្ធជាប្រធាន ឲ្យគង់លើអាសនៈដ៏ប្រសើរ ក្នុងមណ្ឌបដែលបានចាត់ចែងល្អហើយ បានថ្វាយទានដ៏ប្រណីត មានរសដ៏ល្អផ្សេងៗ ហើយនិមន្តឲ្យឆាន់រហូត ៧ ថ្ងៃ ក្នុងថ្ងៃទី ៧ បានថ្វាយបរិក្ខារទាំងពួងដល់ភិក្ខុ ៥០០ មានព្រះពុទ្ធជាប្រធាន ។ ក្នុងវេលាធ្វើភត្តកិច្ចហើយ ព្រះសាស្ដាកាលទ្រង់នឹងធ្វើអនុមោទនា ទើបត្រាស់ថា ម្នាលឧបាសក អ្នកគួរធ្វើបីតិសោមនស្សចុះ ឈ្មោះថា ទាន នេះ ជាវង្សរបស់បោរាណបណ្ឌិតទាំងឡាយ ព្រោះថា បោរាណបណ្ឌិតទាំងឡាយបានបរិច្ចាគជីវិត ដល់យាចកអ្នកមកដល់ចំពោះមុខ សូម្បីជីវិតរបស់ខ្លួនក៏បានឲ្យហើយ ។ ឧបាសកនោះក៏ក្រាលទូលអារាធនា ទើបទ្រង់នាំអតីតនិទានមកជាសាធកៈដូចតទៅនេះ

ក្នុងអតីតកាល កាលព្រះបាទព្រហ្មទត្តសោយរាជសម្បត្តិ ក្នុងនគរពារាណសី ព្រះពោធិសត្វបានកើតក្នុងកំណើតសត្វទន្សាយនៅក្នុងព្រៃ ។ ក៏

ក្នុងព្រៃនោះមានដើមភ្នំ ទន្លេ និងបច្ចន្តគ្រាម មករួមគ្នាត្រង់កន្លែងមួយ ។ សត្វសូម្បីដទៃ ៣ ទៀត គឺ ស្វា ឆ្កែចចក និងភេ បានជាសំឡាញ់របស់ទន្សាយនោះ ។ សត្វសូម្បីទាំង ៤ នោះ ជាបណ្ឌិតនៅរួមគ្នា កាន់យកចំណីក្នុងទីជាទីគោចររបស់ខ្លួនៗ ហើយមកប្រជុំគ្នាក្នុងវេលាល្ងាច ។ សសបណ្ឌិតសម្ដែងធម៌ដោយការឲ្យឱវាទដល់សត្វទាំង ៣ ថា គប្បីឲ្យទាន គប្បីរក្សាសីល ធ្វើឧបោសថកម្ម ។ សត្វទាំង ៣ នោះទទួលឱវាទរបស់សសបណ្ឌិតនោះហើយ ចូលទៅកាន់គុម្ពឈើដែលជាទីអាស្រ័យរបស់ខ្លួនៗ ។ កាលកន្លងទៅយ៉ាងនេះ ក្នុងថ្ងៃមួយ ព្រះពោធិសត្វសម្លឹងមើលព្រះចន្ទ្រពេញវង់ ដឹងថា ថ្ងៃស្អែកជាថ្ងៃឧបោសថ ទើបពោលនឹងសត្វទាំង ៣ នេះថា ថ្ងៃស្អែកជាថ្ងៃឧបោសថ សូម្បីអ្នកទាំង ៣ ចូរសមាទានសីលរក្សាឧបោសថ ទានដែលអ្នកតាំងនៅក្នុងសីលឲ្យហើយ រមែងមានផលច្រើន ព្រោះហេតុនោះ កាលយាចកមកដល់ហើយ អ្នកទាំងឡាយគប្បីឲ្យរសអាហារដែលគួរបរិភោគហើយទើបបរិភោគចុះ ។ សត្វទាំង ៣ នោះទទួលពាក្យហើយនាំគ្នានៅក្នុងទីនៅរបស់ខ្លួនៗ ។ ក្នុងថ្ងៃបន្ទាប់ បណ្ដាសត្វទាំងនោះ ភេគិតថា យើងនឹងស្វែងរកចំណីអំពីព្រឹកព្រហាម ទើបទៅកាន់ច្រាំងទន្លេគង្គា ។ គ្រានោះ នាយព្រានស្ទូចបានត្រីឆ្ពិន ៧ ទើបយកវល្លិមកដោត ហើយជីកដីខ្សាច់ត្រង់ច្រាំងទន្លេគង្គាយកខ្សាច់មកគ្របបិទបាំងទុក កាលនឹងចាប់ត្រីទៀត ទើបទៅកាន់ផ្នែកខាងក្រោមទន្លេគង្គា ។ ភេហិត បានធុំក្លិនត្រី ទើបកាយ

ដីខ្សាច់ បានឃើញត្រីទើបពាំចេញមក ហើយគិតថា ម្ចាស់របស់ត្រីទាំងនេះមានឬហ្ន៎ ? ទើបប្រកាសឡើង ៣ គ្រា កាលមិនឃើញម្ចាស់របស់ ទើបពាំចុងវល្លិ នាំទៅរក្សាទុកក្នុងគុម្ពឈើដែលជាទីនៅរបស់ខ្លួន សត្វភេនោះគិតថា យើងនឹងបរិភោគកាលដល់វេលា ទើបដេកនឹកដល់សីលរបស់ខ្លួន ។

ចំណែកឆ្កែចចកកាលត្រាច់ស្វែងរកអាហារ បានឃើញសាច់ ២ ជ្រនួចទន្សងមួយ និងដបទធិមួយ ក្នុងខ្ទមរបស់អ្នកចាំស្រែមួយរូប ក៏គិតថា ម្ចាស់របស់វត្ថុទាំងនេះមានឬមិនមាន ? ទើបស្រែកប្រកាស ៣ គ្រា មិនឃើញម្ចាស់របស់មក ទើបស៊កខ្សែសម្រាប់យួរដបទធិត្រង់ករបស់ខ្លួន យកមាត់ពាំសាច់និងទន្សង នាំទៅរក្សាទុកក្នុងគុម្ពោតព្រៃដែលជានៅរបស់ខ្លួន គិតថានឹងបរិភោគកាលដល់វេលា ទើបដេកនឹកដល់សីលរបស់ខ្លួន ។

ចំណែកឯស្វាវិញ ចូលទៅកាន់ព្រៃសណ្ឌៈ នាំផ្លែស្វាយទុំមករក្សាទុកក្នុងគុម្ពឈើដែលជានៅរបស់ខ្លួន គិតថានឹងបរិភោគកាលដល់វេលា ទើបដេកនឹកដល់សីលរបស់ខ្លួន ។

រីឯព្រះពោធិសត្វ នាកាលដេកក្នុងទីលំនៅរបស់ខ្លួន បានគិតថា យើងនឹងចេញចាកទីលំនៅ ក្នុងកាលប៉ុណ្ណោះ ហើយបរិភោគស្បូវភ្លាំង ហើយព្រះពោធិសត្វគិតទៀតថា យើងមិនអាចឲ្យស្មៅដល់យាចក អ្នកមកកាន់សំណាក់របស់យើង សូម្បីល្ងនិងអង្ករជាដើមរបស់យើងក៏មិនមាន បើយាចកនឹងមក

កាន់សំណាក់របស់យើងសោត យើងនឹងឲ្យសាច់ ក្នុងរាងកាយរបស់យើង ។ ដោយតេជះនៃសីលរបស់ព្រះពោធិសត្វនោះ បណ្ឌុកម្ពលសិលាសនៈរបស់សក្កទេវរាជបានសម្ដែងអាការៈក្ដៅ[១] ។ ស្ដេចសក្កៈនោះ កាលពិចារណាមើលក៏ឃើញនូវហេតុនេះ ហើយទើបទ្រង់ត្រិះរិះថា យើងនឹងសាកល្បងស្ដេចទន្សាយ បានមកហើយកាន់សំណាក់នៃសត្វគេជាដំបូង បានក្លែងភេទជាព្រាហ្មណ៍ ហើយឈរនៅ ។ កាលគេពោលថា ម្នាលព្រាហ្មណ៍ អ្នកមកដើម្បីត្រូវការអ្វី ? ទើបពោលថា នែគេបណ្ឌិត ខ្ញុំគប្បីបានអាហារខ្លះ នឹងជាអ្នករក្សាឧបោសថ ធ្វើសមណធម៌ ។ គេនោះពោលថា សាធុ ល្អហើយ ខ្ញុំនឹងឲ្យអាហារដល់លោក កាលចរចាជាមួយព្រាហ្មណ៍នោះ បានពោលគាថាទី ១ ថា

សត្ត មេ រោហិតា មច្ឆា, ឧទកា ថលមុព្ភតា,
ឥទំ ព្រាហ្មណ មេ អត្ថិ, ឯតំ ភុត្វា វនេ វស។

ខ្ញុំមានត្រីឆ្ពិន ៧ ដែលព្រានស្ទូចស្រង់ឡើង ពីទឹកដាក់លើគោក ម្នាលព្រាហ្មណ៍ នេះរបស់ខ្ញុំ អ្នកចូរបរិភោគរបស់នេះ ហើយ (ចម្រើនសមណធម៌) នៅក្នុងព្រៃចុះ ។

---

១. បានឮមកថា បណ្ឌុកម្ពលសិលាសនៈមានអាការៈក្ដៅ ព្រោះសក្កទេវរាជនឹងអស់អាយុ ឬអស់បុណ្យ ១ ព្រោះសត្វដទៃដែលមានអានុភាពច្រើនប្រាថ្នាស្ថានទីនោះ ១ ព្រោះតេជះនៃសីលរបស់សមណព្រាហ្មណ៍ដែលតាំងនៅក្នុងធម៌ ១ ។

ព្រាហ្មណ៍ពោលថា រឿងនេះចូរលើកទុកសិនចុះ ខ្ញុំនឹងដឹងក្នុងកាលជាខាងក្រោយ ហើយទៅកាន់សំណាក់របស់ឆ្កែចចក សូម្បីឆ្កែចចកចេញមកពោលថា លោកមកឈរ (ត្រង់នេះ) ដើម្បីត្រូវការអ្វី ? ព្រាហ្មណ៍ក៏ពោលយ៉ាងនោះដូចគ្នា ។ ឆ្កែចចកពោលថា សាធុ ល្អហើយ ខ្ញុំនឹងឲ្យ កាលចរចានឹងព្រាហ្មណ៍នោះ បានពោលគាថាទី ២ ថា

ទុស្ស មេ ខេត្តបាលស្ស, រត្តិភត្តំ អបាភតំ,
មំសសូលា ច ទ្វេ គោធា, ឯកញ្ច ទធិវារកំ,
ឥទំ ព្រាហ្មណ មេ អត្ថិ, ឯតំ ភុត្វា វនេ វស។

ភត្តរបស់អ្នករក្សាស្រែឯណោះ គឺសាច់ពីរជ្រនួចផង ទន្សងមួយផង ដបទធិមួយផង ខ្ញុំបាននាំមកក្នុងវេលាយប់ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ នេះរបស់ខ្ញុំ អ្នកចូរបរិភោគរបស់នេះ ហើយ (ចម្រើនសមណធម៌) នៅក្នុងព្រៃចុះ ។

ព្រាហ្មណ៍ពោលថា រឿងនេះចូរលើកទុកសិនចុះ ខ្ញុំនឹងដឹងក្នុងកាលជាខាងក្រោយ ហើយទៅកាន់សំណាក់របស់ស្វា សូម្បីស្វានោះពោលថា លោកមកឈរ (ត្រង់នេះ) ដើម្បីត្រូវការអ្វី ? ព្រាហ្មណ៍ក៏ពោលយ៉ាងនោះដូចគ្នា ។ ស្វាពោលថា សាធុ ល្អហើយ ខ្ញុំនឹងឲ្យ កាលចរចានឹងព្រាហ្មណ៍នោះ បានពោលគាថាទី ៣ ថា

អម្ពបក្កំ ឧកំ សីតំ, សីតច្ឆាយា មនោរមា,
ឥទំ ព្រាហ្មណ មេ អត្ថិ, ឯតំ ភុត្វា វនេ វស។

ផ្លែស្វាយទុំ ទឹកត្រជាក់ ទីមានម្លប់ត្រជាក់ ជាទីគាប់ចិត្ត ម្នាលព្រាហ្មណ៍ នេះជារបស់ខ្ញុំ អ្នកចូរបរិភោគរបស់នេះ ហើយ (ចម្រើនសមណធម៌) នៅក្នុងព្រៃចុះ ។

ព្រាហ្មណ៍ពោលថា រឿងនេះចូរលើកទុកសិនចុះ ខ្ញុំនឹងដឹងក្នុងកាលជាខាងក្រោយ ហើយទៅកាន់សំណាក់របស់សសបណ្ឌិត សូម្បីសសបណ្ឌិតនោះពោលថា លោកមកឈរ (ត្រង់នេះ) ដើម្បីត្រូវការអ្វី ? ព្រាហ្មណ៍ក៏ពោលយ៉ាងនោះដូចគ្នា ។ ព្រះពោធិសត្វបានស្តាប់ដូចនោះ ក៏មានសេចក្តីរីករាយសោមនស្សពោលថា ម្នាលព្រាហ្មណ៍ លោកមកកាន់សំណាក់របស់យើងដើម្បីត្រូវការអាហារ ជាការល្អហើយ ថ្ងៃនេះយើងនឹងឲ្យទានដែលយើងមិនធ្លាប់ឲ្យ លោកជាអ្នកមានសីលមិនធ្វើបាណាតិបាត លោកចូរទៅប្រមូលឈើផ្សេងៗ មកបង្កជារងើកភ្លើង ហើយចូរប្រាប់ដល់យើង យើងនឹងលះខ្លួនលោតចុះក្នុងរងើកភ្លើង កាលរាងកាយរបស់យើងឆ្អិនហើយ លោកចូរបរិភោគសាច់ ហើយធ្វើសមណធម៌ កាលចរចានឹងព្រាហ្មណ៍នោះ ទើបពោលគាថាទី ៤ ថា

ន សសស្ស តិលា អត្ថិ, ន មុគ្គា នបិ តណ្ឌុលា,
ឥមិនា អគ្គិនា បក្កំ, មមំ ភុត្វា វនេ វស។

ទន្សាយមិនមានល្ង មិនមានសណ្តែក មិនមានអង្ករទេ អ្នកចូរបរិភោគ នូវខ្ញុំដែលឆ្អិនដោយភ្លើងនេះ ហើយ (ចម្រើនសមណធម៌) នៅក្នុងព្រៃចុះ ។

ស្តេចសក្កៈបានស្តាប់ពាក្យរបស់សសបណ្ឌិតនោះហើយ ទើបនិម្មិតគំនររងើកភ្លើងមួយ ដោយអានុភាពរបស់ខ្លួន ហើយប្រាប់ដល់ព្រះពោធិសត្វ ព្រះពោធិសត្វនោះក្រោកឡើងអំពីទីលំនៅដែលជាស្បូវភ្លាំងរបស់ខ្លួនហើយ ទៅកាន់គំនររងើកភ្លើងនោះ គិតថា បើសត្វតូចៗ ក្នុងរវាងរោមរបស់យើងមានសត្វទាំងនោះចូរកុំស្លាប់ឡើយ ហើយរលាស់ខ្លួន ៣ ដង បានញ៉ាំងសរីរៈទាំងអស់ឲ្យតម្កល់ទុកក្នុងប្រធាននៃទាន លោតចុះហើយក្នុងគំនររងើកភ្លើង ដោយចិត្តរីករាយ បីដូចជា រាជហង្សដែលលោតចុះក្នុងស្រះឈូក ។ តែភ្លើងនោះមិនអាចធ្វើសេចក្តីក្តៅសូម្បីប៉ុនរណ្តៅរោម ក្នុងរាងកាយរបស់ព្រះពោធិសត្វ ហាក់បីដូចជាចូលទៅក្នុងបន្ទប់ទឹកកកដូច្នោះ ។ លំដាប់នោះ ព្រះពោធិសត្វហៅសក្កទេវរាជមកពោលថា ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ភ្លើងដែលលោកបង្កាត់ឡើងនេះត្រជាក់ណាស់មិនអាចធ្វើសេចក្តីក្តៅ សូម្បីប៉ុនរណ្តៅរោមក្នុងរាងកាយរបស់ខ្ញុំឡើយ អ្នកឈ្មោះអ្វី ? ស្តេចសក្កៈពោលថា ម្នាលសសបណ្ឌិត យើងមិនមែនជាព្រាហ្មណ៍ យើងជាសក្កទេវរាជ មកដើម្បីនឹងសាកល្បងលោក ។ ព្រះពោធិសត្វបន្លឺសីហនាទថា បពិត្រសក្កៈ ព្រះអង្គចូរឈប់សិនចុះ បើលោក-សន្និវាសទាំងអស់ គប្បីសាកល្បងនឹងខ្ញុំព្រះអង្គដោយទានសោត នឹងមិនគប្បី

ឃើញនូវភាពជាអ្នកប្រាថ្នាក្នុងការមិនឲ្យរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គប៉ុណ្ណោះ ។ លំដាប់នោះ ស្តេចសក្កៈទើបត្រាស់នឹងព្រះពោធិសត្វនោះថា ម្នាលសសបណ្ឌិត គុណរបស់លោកចូរប្រាកដរហូតកប្បទាំងអស់ចុះ ហើយទ្រង់ច្របាច់ភ្នំ បានកាន់យកជ័រនៃភ្នំ ហើយគូសនូវលក្ខណៈរបស់ទន្សាយ លើមណ្ឌលនៃព្រះចន្ទ្រ ហើយនាំព្រះពោធិសត្វមកឲ្យដេកលើដំបូលស្បូវភ្ញាំងដ៏ទន់ ក្នុងគុម្ពោតព្រៃ ក្នុងព្រៃសណ្ឌៈនោះឯង ហើយទ្រង់ទៅហើយកាន់ទីលំនៅរបស់ខ្លួន ។ សូម្បីបណ្ឌិតទាំង ៤ នោះ ព្រមព្រៀងគ្នា កាលត្រេកអររីករាយ បានបំពេញនូវសីល បានឲ្យទាន ធ្វើឧបោសថកម្ម បានទៅហើយតាមយថាកម្ម (រៀងៗខ្លួន) ។

ព្រះសាស្តាកាលទ្រង់នាំព្រះធម្មទេសនានេះមកហើយ ទើបទ្រង់ប្រកាសសច្ចៈ ប្រជុំជាតក ក្នុងទីបំផុតនៃការប្រកាសសច្ចៈ គហបតីអ្នកថ្វាយបរិក្ខារគ្រប់យ៉ាង បានតាំងនៅក្នុងសោតាបត្តិផល ។ ភេក្នុងកាលនោះ បានមកជាអានន្ទ ។ ឆ្កែចកកបានមកជាមោគ្គល្លាន ។ ស្វាបានមកជាសារីបុត្រ ។ សក្កទេវរាជបានមកជាអនុរុទ្ធ ។ ចំណែកសសបណ្ឌិតបានមកជាតថាគត ដូច្នេះឯង ។

ចប់សសបណ្ឌិតជាតក ។

(ជាតកដ្ឋកថា សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក ចតុក្កនិបាត បុចិមន្ទវគ្គ

បិដកលេខ ៥៨ ទំព័រ ២០២)

កំណាព្យឆព្វណ្ណរង្សីពណ៌ផ្ទេក

រស្មីពណ៌ផ្ទេកពណ្ណរាយ កាលជាទន្សាយឈ្មោះសសបណ្ឌិត
ឱ្យទានសាច់ឈាមជីវិត ដល់ឥន្ទព្រាហ្មណ៍ពិតថាអត់អាហារ ។

លក្ខណៈនៃសសបណ្ឌិតដែលជាប់នឹងមណ្ឌលព្រះចន្ទ្រ